

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	18 februari 2025	n.v.t.

Onderwerp

Conclusie onderzoek naar zwerfstroom Ooltgensplaat

Advies

1. Vast te stellen de GS-brief aan PS over het onderzoek naar zwerfstroom bij veehouders op Ooltgensplaat
2. Vast te stellen de GS-brief aan: Minister Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO)
3. Vast te stellen de GS-brief aan: Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W).
4. Vast te stellen de GS-brief aan: Minister van Landbouw, Voedselzekerheid, Visserij en Natuur (LVVN)
5. Vast te stellen de publiekssamenvatting over het onderzoek naar zwerfstroom bij veehouders op Ooltgensplaat

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen:

GS brief aan PS - Conclusie onderzoek naar zwerfstroom Ooltgensplaat

Bijlage A Project 1346735 2024 rev 1 AVG van Van der Heide inspecties b.v.

Bijlage B Memo DNV aan Prov. Zuid-Holland - 31-1-2025

Bijlage C 20250201 Brief Betr. casus Ooltgensplaat van Universiteit van Twente

Bijlage D Rapport Ooltgensplaat van Universiteit van Gent

Bijlage E GS-brief aan Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening

Bijlage F GS-brief aan Minister Landbouw, voedselzekerheid, visserij en Natuur (LVVN)

Bijlage G GS-brief aan Staatssecretaris van Infrastructuur en water (I&W)

1 Toelichting voor het College

Met dit GS-voorstel willen we u informeren over de uitkomsten en het vervolgproces van de onderzoeken die zijn gedaan naar mogelijke aanwezigheid van zwerfstroom op twee melkveehouderijen op Goeree-Overflakkee. Ook is gekeken of het mogelijk is om, indien er sprake is van zwerfstroom, de bron aan te wijzen. Deze onderzoeksresultaten (zie bijlage B) zijn ter controle voorgelegd aan verschillende, onafhankelijke experts (hoogleraren en kennisinstelling Det Norske Veritas (DNV) op het vlak van elektromagnetische velden en zwerfstroom¹. De analyses zijn vervolgens toegevoegd aan de rapportages. Helaas blijkt na oplevering van alle rapporten en analyses geen duidelijke oorzaak van de problemen waar de twee ondernemingen mee kampen aan te wijzen. Er kan niet worden vastgesteld (noch uitgesloten) dat hier sprake is van zwerfstroom. Hier is een uitgebreid multidisciplinair onderzoek voor nodig.

Aanleiding onderzoek

Begin 2024 heeft de eigenaar van één van de twee melkveehouderijen, melkveehouder A, contact opgenomen met de gemeente Goeree-Overflakkee en de provincie Zuid-Holland. Dit vanwege de aanhoudende problemen op zijn bedrijf. Zijn vermoeden was dat de oorzaak hiervan zwerfstroom is, afkomstig van een nabijgelegen windpark, het elektriciteitsnetwerk, of de installaties van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). Melkveehouder A gaf aan dat de koeien de volgende gezondheidsproblemen vertonen: niet willen drinken, niet willen liggen, klauw problemen, hoog sterftecijfer jongvee.

Ook meldt melkveehouder A dat de bewoners van de boerderij gezondheidsproblemen ervaren. De bekende problematiek² van zwerfstroom komt overeen met de klachten op beide bedrijven. Daarom hebben we deze casus samen met de gemeente Goeree-Overflakkee aanhangig gemaakt bij KGG, Stedin, Deltawind, Waterschap Hollandse Delta

De ondernemers hebben in voorgaande jaren eerst zelf geprobeerd om meer duidelijkheid te krijgen. Beide ondernemers hebben in de voorgaande jaren aan adviseurs om hulp gevraagd om dit probleem vanuit verschillende invalshoeken te onderzoeken. Een van deze adviseurs is de Adviseur C. Voor een van de twee ondernemers heeft hij een onderzoeksrapport opgeleverd.

Het onderzoek van Adviseur C bood voor overheden nog onvoldoende houvast om tot conclusies te komen. Hoewel het nader onderzoeken van deze casus niet tot de formele rol van de gemeente, de provincie en het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) behoort, zagen de betrokken partijen dat op dit vlak sprake is van een lacune in kennis en mandaat.

De provincie Zuid-Holland en de gemeente Goeree-Overflakkee hebben regelmatig contact gehad met beide veehouders. Wij constateerden dat door de complexiteit van de problemen de beide veehouders er niet in slaagden verder te komen in hun zoektocht naar een oorzaak. Hoewel dit niet binnen de wettelijke taken van de provincie of de gemeente valt, hebben wij ervoor gekozen toch te ondersteunen in het verdere onderzoek naar een aanwijsbare oorzaak.

¹ Bijlage B: geeft uitleg over zwerfstroom

² Zie de genoemde rapporten in de voetnoten van bijlage C

DNV (voorheen KEMA Keur) is door PZH betrokken om de onafhankelijkheid van het onderzoek te waarborgen en dit onderzoek te voorzien van conclusies en aanbevelingen. DNV heeft hierover een memo opgesteld. Zie bijlage 'B'.

Op verzoek van de betrokken ondernemers, zijn bij dit onderzoek twee hoogleraren betrokken van de universiteit van Twente en Gent (gespecialiseerd in zwerfstroom en elektromagnetische velden) om deze uitkomsten te reviewen.

In november 2024 is de meting uitgevoerd. Op 24 januari 2025 is het concept-rapport van deze second opinion besproken, in een gesprek waarin ook het eerste rapport van de heer C betrokken is. Naast de opstellers van de meetrapporten waren bij dit gesprek aanwezig; prof. Dr. ir. F. Leferink (Universiteit van Twente) en prof. dr. ir. J. Knockaert (Universiteit van Gent), dhr. L. Lagendijk (DNV), de heer C, de heer A (melkveehouder), de heer B (melkgeitenhouder), gemeente Goeree-Overflakkee en de Provincie Zuid-Holland.

In bijlagen C en D is de inbreng van prof. Dr. ir. F. Leferink (Universiteit van Twente) en prof. dr. ir. J. Knockaert (Universiteit van Gent), terug te lezen.

Alle aanwezige partijen d.d. 24 januari 2025, onderschrijven de onderstaande conclusies:

1. Er is sprake van onverklaarbare gebeurtenissen en vergelijkbare problemen op twee verschillende bedrijven.
2. Het vóórkomen van de problematiek op twee losse locaties, maar in nabijheid van elkaar doet vermoeden dat er sprake is van bedrijfsoverstijgende oorzaken.
3. De uitgevoerde metingen geven geen duidelijke indicatie van de oorzaak van de problematiek.
3. Deze problematiek komt overeen met andere bekende gevallen van zwerfstroom.
4. Met verdere elektrificatie neemt het belang om het vraagstuk van zwerfstroom uit te diepen verder toe.
6. Er is op dit moment geen eenduidige oorzaak van de problematiek aan te wijzen.
Er is multidisciplinair onderzoek nodig op het gebied van:
 - Diergeneeskunde
 - Gedrag van dieren
 - Elektrotechniek
 - En eventuele andere factoren

Tijdens het overleg zijn ook de volgende vervolgstappen afgesproken:

1. De hierboven opgestelde conclusies worden afgestemd met de aanwezigen en vervolgens gedeeld met de partijen die direct en indirect betrokken zijn bij deze casussen. Dit zijn onder andere de eigenaren van elektrische installaties in de directe nabijheid: (o.a. Deltawind, Waterschap Hollandse Delta en Stedin), de Nederlandse voedsel en warenautoriteit (NVWA) DCMR en andere belanghebbenden die belang hebben bij de uitkomst.
2. De beide (melk)veehouders gaan op hun eigen bedrijf aan de slag met de in het rapport van Van der Heide b.v. en de door DNV gedane aanbevelingen.
3. Alle partijen zetten zich in om te komen tot een multidisciplinair onderzoek. Geen van de partijen aan tafel is in staat om dit zelfstandig op te pakken.

Voorgesteld wordt om, naar aanleiding van punt 3, de landelijk bevoegde instanties aan te schrijven om multidisciplinaire vervolgonderzoek met voorrang op te pakken door middel van de bijgevoegde brief die we gezamenlijk met de gemeente Goeree-Overflakkee verzenden.

Financieel en fiscaal kade

Totaalbedrag excl. BTW : € 0,00
Programma : Ambitie 4 - Concurrerend Zuid-Holland
Financiële risico's : Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

De provincie is in dit proces faciliterend bezig. Er ligt op dit terrein geen wettelijke taak bij de provincie. De brief wordt gedragen door Goeree Overflakkee.

2 Voorafgaande besluitvorming

Over dit onderwerp zijn geen eerdere besluiten genomen.

3 Proces

Na het besluit worden PS en Gemeenteraad op de hoogte gesteld.

Ook worden de brieven verstuurd naar de genoemde organisaties en worden belanghebbenden op de hoogte gesteld van het rapport. Hierna wordt een bijeenkomst georganiseerd met deze direct betrokken partijen, om uitleg te geven over zwervstroom en wat hier is geconstateerd.

4 Participatie en rolneming

Samenwerkende overheden: Ministerie van Klimaat en Groene Groei, Gemeente Goeree Overflakkee, provincie Zuid-Holland (betrokken kernteam)

Kennis en expertise op het gebied van zwervstroom:

- Onderzoeksbureau Det Norske Veritas (DNV)
- Van der Heide inspecties b.v.
- Universiteit van Twente elektromagnetische velden
- Universiteit van Gent elektromagnetische velden

Betrokken partijen

- Deltawind: Eigenaar windmolens
- Waterschap Hollandse Delta: Eigenaar van de Rioolwaterzuiveringsinstallatie
- Stedin: Netbeheerder
- Veehouder

5 Communicatiestrategie

De direct betrokken partijen ontvangen een allereerst een schriftelijke terugkoppeling van de uitkomsten van het onderzoek. Dit zijn de veehouders, Deltawind, Stedin en het waterschap WSDH. V wordt een bijeenkomst georganiseerd met deze direct betrokken partijen. DNV geeft in deze bijeenkomst uitleg over het onderzoek.

Deze bijeenkomst is tevens toegankelijk voor andere belanghebbenden in dit onderzoek zoals een Rabobank, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en Verzekeringsmaatschappij ASR.

Ook de organisaties aan wie PZH heeft gevraagd om vervolg te geven aan het onderzoek worden hiervoor uitgenodigd. Zo geven we vorm aan een warme overdracht.

In de bijeenkomst wordt een uitleg gegeven over zwervestroom, wat het is en wat er is geconstateerd op de betreffende boeren bedrijven op Ooltgensplaat.

Een publiekssamenvatting van dit besluit zal op de provinciale website worden gepubliceerd. De betrokken partijen zullen via de provincie en via de gemeente worden geïnformeerd over de conclusies. Daarnaast zijn er persvragen gesteld door onder meer; het Financieel Dagblad, Hart van Nederland, ANP, Op1, TV Rijnmond, die na de besluitvorming kunnen worden beantwoord.

Na de publicatie van de besluitvorming worden deze media verder geïnformeerd. Ook wordt er een reactieve woordvoeringslijn voorbereid. Naast het informeren van geïnteresseerde pers wordt, vanwege de kwetsbare positie van de betrokken veehouders en hun bedrijfsvoering niet, actief gecommuniceerd (geen sociale media, geen nieuwsbericht).